

Sivistyslautakunnan lausunto 22.3.2022 Porvoon kaupunkistrategiasta

Porvoon kaupunkistrategian päivittäminen on hyvin perusteltua tilanteessa, jossa sosiaali- ja terveystoimi irtautuu osaksi uutta hyvinvointialuetta. Jatkossa kaupungin suurin toimiala ja palvelualue on nykyinen sivistystoimen toimiala.

Kunnassa on yli 10 000 lasta ja nuorta, ja joka kolmas kuntalainen on kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden asiakas. Porvoon kasvu perustuu sekä syntyvyyteen että muuttovoittoon, suurimmaksi osaksi muualta Suomesta. Pitkäjänteinen suunnittelu ja kaupunkikehitys, joka laajentaa asuntokantaa ja tarjoaa liiketoimintapaikkoja, on tärkeä kasvun mahdollistaja.

Porvooseen muuttavasta väestömäärän kasvusta noin 14% on lapsia, mikä tarkoittaa 20 000 uuden porvoolaisen osalta 2800 lasta. Tällä hetkellä Porvoossa asuvien väestöjakaumaan perustuvien ennusteiden mukaan lasten määrä Porvoossa laskee noin 500-800 lapsella, joten 20 000 uuden porvoolaisen kasvutavoite tarkoittaisi 2000 uutta porvoolaista lasta. Tämä tavoite tulee huomioida ja ennakoida lapsille kohdennettujen palveluiden kehittämisessä ja toimenpiteissä. Kaupungin tavoitteleman kasvun ei tule olla itseisarvo vaan palveluiden on katettava kasvun tuomat tarpeet. Kasvu on huomioitava rakennusten mitoituksessa. Tämän takia on tehtävä ylisektoriaalista yhteistyötä, jotta ennakoiminen onnistuu.

Porvoon kaupunki on lapsiperheystävällinen kunta, ja panostus lapsiin ja nuoriin näkyy myös uudessa kaupunkistrategiassa, vaikka lapsiystävällisyyden malleihin ei tässä vaiheessa tehdäkään sitoumuksia. Lapsen oppimisen ja kasvamisen polun alkuvaiheen panostukset mm. varhaiskasvatukseen, esikouluun ja alkuopetukseen tulevat olemaan vaikuttavuuspanostus, joiden avulla taataan mahdollisuuksien tasa-arvo ja ennaltaehkäistään syrjäytymistä parhaiten. Panostukset erityisopetuksen tarpeisiin takaavat tarvittavat edellytykset laadukkaaseen arkeen. Lisääntyvät erityisopetuksen tarpeet vaativat uusia koulupolun ratkaisuja.

Kaikilla lapsilla on oikeus turvalliseen lapsuuteen. Merkittävä panostus lapsen oppimisen laatuun ja turvallisiin oppimisympäristöihin luo porvoolaiselle lapselle erinomaiset lähtökohdat ja valmiudet menestyä myös tulevaisuuden haasteissa. Laadukas varhaiskasvatuspedagogiikka ja koulutus on tärkeä perusta hyvälle elämälle, ja ehkäisee sosioekonomista eriarvoisuutta. Porvoo kehittää aktiivisesti oppivelvollisuuden laajentamista ja tarjoaa yhtäjaksoisen polun toisen asteen perusopetukselle sekä ruotsiksi että suomeksi. Monipuoliset ja yhdenvertaiset oppimis- ja harrastusmahdollisuudet tukevat lapsen kasvua aikuisuuteen ja antavat eväät niin jatko-opintoihin kuin tulevaisuuden työelämän haasteisiin ja laadukkaaseen elämään.

Onnistuneella strategian määrittelytyöllä tuetaan palveluiden ja palvelutarpeiden vastaavuutta sekä tuetaan kuntalaisten toimintakykyä ja aktiivisuutta.

Ennakoimattomuus ja kaupunkiorganisaation muutokset tulevat edellyttämään kaupungin talouden viisasta suunnittelua, jotta vähenevät määrärahat käytetään entistä huolellisimmin ja tarpeellisiin kohteisiin. Talous pidetään kilpailukykyisellä tasolla suhteessa lähialueen kuntiin. Seurataan kaupungin lainakannan kehittymistä ja pyritään alentamaan sitä hyvinä taloudellisina vuosina, mutta ei tärkeiden investointien kustannuksella. Kaupungin Strategisessa päätöksenteossa tulee huomioida niin tiedolla johtaminen ja asiakasmäärien muutokset kuin asiakaslähtöisyys. Nämä tarpeet näkyvät myös uudessa kaupunkistrategiassa. Porvoon monipuolisuus kaupunkina, jolla on keskusta, lähiöt, maaseutu ja saaristo, tulee olla myös kasvun mahdollisuus jolloin erilaiset varhaiskasvatuksen ja koulujen palvelut ovat markkinoinnin valttikortti.

Kehitämme palveluita saavutettavuus ja yhdenvertaisuus huomioiden. Panostamme suurimpien asuinlähiöiden kehittämiseen ja turvaamme tärkeimmät lähipalvelut. Varhaiskasvatuspalvelut tuotetaan pääosin kaupungin omana toimintana

Hyvinvoinnin merkitys korostuu lasten ja nuorten elämässä kasvamisen ja oppimisen rinnalla. Hyvinvointi lähtee lapsen ja nuoren/kuntalaisten hyvän arjen polusta, joka kulkee laadukkaiden ja monipuolisten palveluiden läpi – varhaiskasvatuksen kautta peruskouluun ja toiselle asteelle väylien ollessa auki aina ammattikorkeaan saakka. Hyvinvointiin sekä eriarvoistumisen kehitykseen voidaan vaikuttaa strategian ohjaamalla palveluiden kehittämällä. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluilla on merkittävä terveyttä ja hyvinvointia tukeva sekä pahoinvointia ennaltaehkäisevä rooli. Hyvinvointia rakennetaan yhteisesti kasvattamisen, oppimisen sekä kulttuuri – ja vapaa-aikapalveluiden kautta kaiken ikäisille saumattomalla tehtäväalueiden yhteistyöllä, mutta myös toimialojen tiiviillä yhteistyöllä.

Kaupungissa toimivat yhdistykset ja seuramat ovat merkittäviä ja tärkeitä palvelun sekä vapaa-ajan toiminnan tuottajia Porvoon kaupunkistrategiassa kaupungin oman toiminnan ohella. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ko. yhdistysten ja seurojen toimintaedellytyksiin ja -resursseihin kiinnitetään erityishuomiota jatkuvan parantamisen periaatteen mukaisesti

Muuttuva toimintaympäristö edellyttää yhä enemmän toimintojen kehittämistä poikkialaisesti ja asiakaslähtöisesti palveluprosesseina. Tähän tarvitaan tiivistä kaupunkiorganisaation toimialojen yhteistyötä, mutta myös aktiivisia kumppanuuksia sidosryhmien kanssa. Osallisuutta, yhdessä tekemistä ja yhteiskehittämistä tulee vahvistaa pitkäjänteisesti, sekä siirtyä toimintakulttuurissa yksilösuorituksista yhä enemmän yhteisölliseen tekemiseen. Vaikka teknologia mahdollistaa etätyöskentelyn, on fyysinen kontakti kuitenkin tärkeä sekä tehokkuutta että työntekijöiden hyvinvointia ajatellen. Oppiva organisaatio tarkoittaa myös henkilöstön kykyä muuttua ja muuntautua uuteen toimintaympäristöön ja laajenevaan yhteistyön tarpeeseen. Osallistamalla voidaan paitsi kehittää palveluiden laatua ja vaikuttavuutta, myös saada tukea ja näkemyksellistä joukkovoimaa monisyisten haasteiden kuten koulukiusaamisen ratkaisemiseen.

Yhteisöllisyyden merkitys korostuu myös kuntalaisten palvelutarpeessa koronaepidemian asettamien rajoitteiden jälkeen. Elämyksellinen vapaa-aika ja tapahtumat toimivat niin Porvoon veto- kuin pitovoimana, vahvistavat paikallisidentiteettiä sekä tukevat hyvinvointia.

Sivistystoimen konsernihallinnosta saamien palveluiden osuus ja sen myötä merkitys kasvaa. Ammattimaisilla viestintä- ja markkinointipalveluilla on tärkeä rooli paitsi kuntalaisten tiedottamisen, myös henkilöstön ja rekrytointien kannalta. Myönteinen kaupunkibrändi ja työnantajamaine tukevat toisiaan. Tunnelma ja ilmapiiri ovat elinvoiman ja pitovoiman pehmeitä tekijöitä, ja niihin vaikuttamalla tuetaan kaupunkilaisten ja erityisesti lasten ja nuorten turvallisuudentunnetta.

Elinvoimaisten kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden osalta korostuu toimivan kuntalaisille suunnatun viestinnän ja markkinoinnin merkitys, kun taas koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluiden suuri henkilöstömäärä ja osaavan työvoiman tarve edellyttävät rekrytointi- ja henkilöstöviestinnän tukea – ilman osaajia ja tekijöitä ei synny palveluita.

Henkilöstö on sivistystoimessa palveluiden tuottaja ja laadun takaaja, joten henkilöstön jaksamisella ja osaamisella on erityinen, strateginen merkitys. Korona-aika on vähentänyt koulutuksia ja uudistumista, mikä tarkoittaa nyt korostunutta tarvetta panostaa henkilöstön osaamiseen ja kohtaamisten mahdollistamiseen.

Myös muut maailmassa valloillaan olevat kriisit vaikuttavat opettajien jaksamiseen ja oppilaiden mielenterveyteen. Kaupungin tulee huolehtia opettajien valmiuksista käsitellä yhteiskunnan vaikeita aiheita.

Strategian lisäksi kaupungin toimintoja ohjaavat monet suunnitelmat, ohjelmat, ohjeet ja toimenpiteet. Tässä tulee aktiivisesti purkaa runsautta, jotta toiminta fokuksituu aidosti oikeisiin asioihin. Yhtenevillä strategisilla mittareilla sekä poikkialaisella yhteistyöllä voidaan varmistaa tavoitteiden yhdenmukaisuus ja fokusoida toimintaa.

Kaupunkistrategian sisällön lisäksi tulee kiinnittää erityistä huomiota sen toimeenpanoon.